

SPRENDIMAI

TARYBOS SPRENDIMAS

2010 m. spalio 21 d.

dėl valstybių narių užimtumo politikos gairių

(2010/707/ES)

EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 148 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos pasiūlymą,

atsižvelgdama į Europos Parlamento nuomonę ⁽¹⁾,atsižvelgdama į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę ⁽²⁾,atsižvelgdama į Regionų komiteto nuomonę ⁽³⁾,atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę ⁽⁴⁾,

kadangi:

- (1) Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) 145 straipsnyje nurodyta, kad valstybės narės ir Sąjunga veikia siekdamos plėtoti suderintą užimtumo strategiją, ypač ugdydamos kvalifikuotą, profesiniu atžvilgiu pasirengusią ir mokančią prisitaikyti darbo jėgą bei darbo rinkas, prisitaikančias prie ekonomikos pokyčių, kad būtų pasiekti Europos Sąjungos sutarties (toliau – ES sutartis) 3 straipsnyje nustatyti tikslai. Valstybės narės, atsižvelgdamos į nacionalinę administracijos ir darbuotojų pareigų pasidalijimo tvarką, užimtumo skatinimą laiko bendru reikalu ir savo veiklą šiuo atžvilgiu derina Taryboje pagal SESV 148 straipsnio nuostatas.
- (2) ES sutarties 3 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad Sąjunga siekia visiško užimtumo ir kovoja su socialine atskirtimi ir diskriminacija bei skatina socialinį teisingumą ir

apsaugą, taip pat numatyta, kad Sąjunga gali imtis iniciatyvų, kad užtikrintų valstybių narių socialinės politikos koordinavimą. SESV 8 straipsnyje nurodyta, kad visuose savo veiksmuose Sąjunga siekia pašalinti moterų ir vyrų nelygybės apraiškas ir diegti jų lygybę. Tos pačios sutarties 9 straipsnyje numatyta, kad nustatydamas ir įgyvendinamas savo politikos kryptis ir veiksmus, Sąjunga atsižvelgia į reikalavimus, susijusius su didelio užimtumo skatinimu, tinkamos socialinės apsaugos užtikrinimu, kova su socialine atskirtimi ir aukšto lygio švietimu bei mokymu.

- (3) SESV numatyta, kad Taryba priima užimtumo gaires ir bendras ekonominės politikos gaires, kuriomis turėtų būti vadovaujamos valstybių narių politikoje.
- (4) 2000 m. pradėta vykdyti Lisabonos strategija buvo pagrįsta pripažintu ES poreikiu didinti užimtumą, darbo našumą ir konkurencingumą kartu didinant socialinę sanglaudą, atsižvelgiant į pasaulinę konkurenciją, technologijų pokyčius, aplinkosaugos uždavinius ir senėjančią visuomenę. Atlikus Lisabonos strategijos laikotarpio vidurio peržiūrą, 2005 m. ji buvo atnaujinta ir joje daugiau dėmesio skiriama augimui bei akcentuojama, kad būtina kurti daugiau ir geresnių darbo vietų.
- (5) Lisabonos ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo strategija padėjo pasiekti bendrą sutarimą dėl bendros ES ekonominės ir užimtumo politikos krypties. Vadovaujantis strategija, 2005 m. liepos 12 d. Tarybos sprendimu 2005/600/EB ⁽⁵⁾ buvo patvirtintos bendros ekonominės politikos gairės ir užimtumo gairės; jos buvo patikslintos 2008 m. Tarybos sprendimu 2008/618/EB ⁽⁶⁾. 24 gairėse išdėstyti nacionalinių reformų programų pagrindai, apibrėžiami pagrindiniai visos Sąjungos makroekonominiai, mikroekonominiai ir darbo rinkos reformos prioritetai. Tačiau iš patirties matyti, kad gairėse nebuvo nustatyti pakankamai aiškūs prioritetai ir kad prioritetai galėjo būti labiau tarpusavyje susiję. Dėl to jų poveikis formuojant nacionalinę politiką buvo ribotas.
- (6) Dėl 2008 m. prasidėjusios finansų ir ekonomikos krizės daug žmonių prarado darbą, sumažėjo galima produkcija ir dėl to smarkiai pablogėjo viešųjų finansų būklė. Vis

⁽¹⁾ 2010 m. rugsėjo 8 d. nuomonė (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje).

⁽²⁾ 2010 m. gegužės 27 d. nuomonė (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje).

⁽³⁾ 2010 m. birželio 10 d. nuomonė (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje).

⁽⁴⁾ 2010 m. gegužės 20 d. nuomonė (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje).

⁽⁵⁾ OL L 205, 2005 8 6, p. 21.

⁽⁶⁾ OL L 198, 2008 7 26, p. 47.

dėlto pasitelkus Europos ekonomikos atgaivinimo planą valstybėms narėms buvo padėta įveikti krizę, iš dalies tai įvyko dėl suderintų fiskalinių paskatų ir euro, kaip makroekonominio stabilumo priemonės. Taigi, krizė parodė, kad kai sustiprinamas Sąjungos politikos koordinavimas ir jis vykdomas veiksmingai, galima gauti reikšmingų rezultatų. Krizės metu taip pat paaiškėjo, kad tarp valstybių narių ekonomikos ir veiklos užimtumo srityje rezultatų egzistuoja glaudi tarpusavio priklausomybė.

- (7) Komisija pasiūlė parengti naują kito dešimtmečio strategiją, žinomą kaip strategija „Europa 2020“, kad po krizės Sąjunga taptų stipresnė ir jos ekonomika būtų orientuota į pažangą, tvarų ir integracinį augimą, kartu užtikrinant didelį užimtumą, produktyvumą ir socialinę sanglaudą. Prie atitinkamų gairių išvardyti penki pagrindiniai tikslai sudaro bendrus uždavinius, kuriais grindžiama valstybių narių veikla, atsižvelgiant į jų skirtingas pradinės pozicijas ir nacionalines aplinkybes, ir kuriais taip pat grindžiama Sąjungos veikla. Be to, valstybės narės turėtų labai stengtis įgyvendinti nacionalinius tikslus ir pašalinti augimą stabdančias kliūtis.
- (8) Įgyvendindamos visapusiškas ekonomikos krizės įveikimo strategijas, valstybės narės turėtų vykdyti plataus užmojo reformas, kad užtikrintų makroekonominį stabilumą, skatintų kurti daugiau ir geresnių darbo vietų, užtikrintų viešųjų finansų tvarumą, didintų konkurencingumą ir produktyvumą, mažintų makroekonominį disbalansą ir tobulintų darbo rinkos veikimą. Fiskalinių paskatų panaikinimas turėtų būti atliekamas ir derinamas pagal Stabilumo ir augimo pakto nuostatas.
- (9) Pagal strategiją „Europa 2020“ valstybės narės ir Europos Sąjunga turėtų įgyvendinti reformas, kuriomis siekiama pažangaus, t. y. žiniomis ir inovacijomis grindžiamo ekonomikos augimo. Reformomis turėtų būti siekiama gerinti švietimo kokybę ir užtikrinti visiems galimybę mokytis, taip pat gerinti mokslinių tyrimų bei verslo veiklą ir toliau tobulinti reguliavimo sistemą, kad visoje Sąjungoje būtų skatinamos inovacijos ir žinių perdavimas. Reformomis turėtų būti skatinamas verslumas, mažųjų ir vidutinių įmonių (MVI) plėtra ir padedama kūrybingas idėjas paversti inovaciniais produktais, paslaugomis ir procesais, kuriuos pasitelkus būtų galima užtikrinti augimą, kokybiškas ir tvarias darbo vietas, teritorinę, ekonominę ir socialinę sanglaudą, taip pat veiksmingiau spręsti Europos ir pasaulines socialines problemas. Šiuo atžvilgiu itin svarbu kuo geriau pasinaudoti informacinėmis ir ryšių technologijomis.
- (10) Sąjungos ir valstybių narių politika, be kita ko, jų reformų programomis, turėtų būti siekiama „tvaraus augimo“. Tvarus augimas – tai veiksmingai naudojamos energijos ir išteklių, tvarios ir konkurencingos ekonomikos kūrimas, sąžiningas sąnaudų ir naudos pasiskirstymas ir pasinaudojimas Europos lyderyste skubant kurti naujus procesus ir technologijas, įskaitant ekologiškas technologijas. Valstybės narės ir Sąjunga turėtų įgyvendinti reikiamas reformas siekiant sumažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetamą kiekį ir efektyviai naudoti išteklius, o tai savo ruožtu padės užkirsti kelią aplinkos blogėjimui ir biologinės įvairovės nykimui. Jos taip pat turėtų gerinti verslo aplinką, skatinti kurti ekologiškas darbo vietas ir padėti įmonėms modernizuoti pramonės bazę.
- (11) Sąjungos ir valstybių narių reformų programų politika taip pat turėtų būti siekiama „integracinio augimo“. Integracinis augimas – tai darnios visuomenės kūrimas, kai žmonės gali numatyti ir valdyti pokyčius ir taip būti aktyviais visuomenės ir ekonomikos veikėjais. Todėl valstybių narių reformomis visiems žmonėms per visą gyvenimą turėtų būti užtikrinama prieiga ir galimybės ir taip mažinamas skurdas ir socialinė atskirtis, šalinant kliūtis dalyvauti darbo rinkoje, visų pirma moterims, vyresnio amžiaus darbuotojams, jaunimui, neįgaliesiems ir legaliems migrantams. Be to, reformomis turėtų būti užtikrinama, kad ekonomikos augimas būtų naudingas visiems piliečiams ir visiems regionams, ir skatinamas užimtumą didinantis ekonomikos augimas, grindžiamas deramu darbu. Todėl valstybių narių reformų programomis turėtų būti siekiama šių pagrindinių tikslų: užtikrinti veiksmingą darbo rinkų veikimą, investuojant į sėkmingą darbo vietos keitimą ir švietimo ir mokymo sistemas, vystyti atitinkamus igūdžius, didinti darbo kokybę ir kovoti su susiskaidymu, struktūriniu nedarbu, jaunimo nedarbu, neveiklumu, kartu užtikrinant tinkamą tvarią socialinę apsaugą ir aktyvią aprėptį, siekiant užkirsti kelią skurdui ir jį sumažinti, ypatingą dėmesį skiriant kovai su dirbančių asmenų skurdu ir grupių, kurioms labiausiai gresia socialinė atskirtis, įskaitant vaikus ir jaunimą, skurdo mažinimui, bet taip pat užtikrinant, kad būtų laikomasi sutarto fiskalinio konsolidavimo.
- (12) Būtina sąlyga siekiant paspartinti ekonomikos augimą ir spręsti demografinius klausimus yra aktyvesnis moterų dalyvavimas darbo rinkoje. Todėl siekiant valstybėse narėse įgyvendinti visus gairių aspektus labai svarbu, kad lyčių lygybės aspektas būtų matomas ir įtraukiamas į visas politikos sritis. Turėtų būti sukurtos sąlygos tinkamų, prieinamų ir kokybiškų vaikų priežiūros paslaugų, teikiamų ikimokyklinio amžiaus vaikams, pasiūlai skatinti. Turėtų būti taikomas vienodo darbo užmokesčio vyrams ir moterims už vienodą arba tos pačios vertės darbą principas.
- (13) Sąjungos ir valstybių narių struktūrinėmis reformomis galima veiksmingai prisidėti prie ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo, jeigu jomis didinamas Sąjungos konkurencingumas pasaulio ekonomikoje, sudaromos naujos galimybės Europos eksportuotojams ir suteikiama konkurencinga galimybė naudotis svarbiausiomis importuojamomis prekėmis. Todėl vykdant reformas reikėtų atsižvelgti į jų poveikį išorės konkurencingumui, siekiant skatinti Europos augimą ir dalyvavimą atvirose ir sąžiningomis taisyklėmis grindžiamose pasaulio rinkose.

- (14) Strategija „Europa 2020“ turi būti paremta bendru europinių ir nacionalinių politikos krypčių rinkiniu, kurį valstybės narės ir Sąjunga turėtų įgyvendinti visapusiškai ir vienodu greičiu, kad būtų užtikrintas teigiamas koordinuotų struktūrinių reformų įtakos poveikis ir nuoseklesnis Europos politikos įnašas siekiant strategijos tikslų. Gairės – tai pagrindas, kuriuo remdamosi valstybės narės rengia ir įgyvendina nacionalinę politiką ir vykdo jos stebėseną atsižvelgdamos į bendrą ES strategiją. Remdamosi strategijos „Europa 2020“ pagrindiniais tikslais, išvardytais prie atitinkamų gairių, valstybės narės, atsižvelgdamos į savo santykinę pradinę padėtį bei nacionalines aplinkybes ir laikydamosi nacionalinių sprendimų priėmimo procedūrų, turėtų nustatyti savo nacionalinius tikslus ir, prireikus, potikslus. Tai darydamos, valstybės narės galėtų pasinaudoti atitinkamai Užimtumo komiteto arba Socialinės apsaugos komiteto parengtais rodikliais. Pagrindiniuose užimtumo tiksluose akcentuojamas pažeidžiamų grupių, įskaitant jaunimą, nedarbo mažinimas.
- (15) Sanglaudos politika ir joje naudojami struktūriniai fondai yra vienos iš daugelio svarbių įgyvendinimo priemonių, siekiant įgyvendinti pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo prioritetus valstybėse narėse ir regionuose. 2010 m. birželio 17 d. išvadose Europos Vadovų Taryba pabrėžė, kad siekiant prisidėti prie sėkmingo naujosios strategijos „Europa 2020“ įgyvendinimo, svarbu skatinti ekonominę, socialinę ir teritorinę sanglaudą.
- (16) Rengdamos ir įgyvendinamos nacionalines reformų programas, kuriose atsižvelgiama į šias gaires, valstybės narės turėtų užtikrinti veiksmingą užimtumo politikos valdyseną. Nors šios gairės skirtos valstybėms narėms, strategiją „Europa 2020“ prireikus reikėtų įgyvendinti, vykdyti jos stebėseną ir ją vertinti kartu su visomis nacionalinėmis, regioninėmis ir vietos valdžios institucijomis, glaudžiai bendradarbiaujant su parlamentais, socialiniais partneriais ir pilietinės visuomenės atstovais, kurie prisideda prie nacionalinių reformų programų kūrimo, jų įgyvendinimo ir bendro informacijos apie strategiją skleidimo.
- (17) Strategija „Europa 2020“ paremta mažesniu nuoseklių gairių rinkiniu, kuris pakeičia ankstesnį 24 gairių rinkinį ir yra skirtas užimtumo ir bendros ekonominės politikos klausimams. Prie šio sprendimo pridėdamos valstybių narių užimtumo politikos gairės glaudžiai susijusios su valstybių narių ir Sąjungos ekonominės politikos gairėmis, pridėdomomis prie 2010 m. liepos 13 d. Tarybos rekomendacijos dėl bendrų valstybių narių ir Sąjungos ekonominės politikos gairių⁽¹⁾. Kartu jos sudaro strategijos „Europa 2020“ integruotas gaires.
- (18) Šios naujosios integruotos gairės atitinka Europos Vadovų Tarybos išvadą. Jose valstybėms narėms pateikiami tikslūs nurodymai, kaip parengti nacionalines reformų programas ir įgyvendinti reformas, atsižvelgiant į jų tarpusavio priklausomybę ir laikantis Stabilumo ir augimo pakto. Užimtumo gairės turėtų būti konkrečioms šalims skirtų rekomendacijų, kurias Taryba gali skirti valstybėms narėms pagal SESV 148 straipsnio 4 dalį, taip pat konkrečioms šalims skirtų rekomendacijų, skiriamų valstybėms narėms pagal tos Sutarties 121 straipsnio 4 dalį, pagrindas, taip siekiant suformuoti nuoseklų rekomendacijų rinkinį. Taip pat užimtumo gairės turėtų būti Bendros užimtumo ataskaitos, kurią Taryba ir Europos Komisija kasmet siunčia Europos Vadovų Tarybai, rengimo pagrindas.
- (19) Užimtumo komitetas ir Socialinės apsaugos komitetas, vadovaudamiesi savo atitinkamais Sutartyje nustatytais įgaliojimais, turėtų stebėti su užimtumo ir socialiniais užimtumo gairių aspektais susijusią pažangą. Visų pirma tai turėtų būti paremta atvirojo koordinavimo metodo veiksmais užimtumo, socialinės apsaugos ir socialinės aprėpties srityje. Be to, Užimtumo komitetas turėtų palaikyti glaudžius ryšius su kitais atitinkamais Tarybos parengiamaisiais organais, be kita ko, švietimo srityje.
- (20) Nepaisant to, kad šias gaires reikia parengti kiekvienais metais, jos turėtų iš esmės nekisti iki 2014 m., siekiant užtikrinti, kad didžiausias dėmesys būtų skiriamas įgyvendinimui,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Priimamos priede pateiktos valstybių narių užimtumo politikos gairės.

2 straipsnis

Valstybės narės atsižvelgia į gaires vykdydamos savo užimtumo politiką, dėl kurios jos atsiskaito pagal nacionalines reformų programas.

3 straipsnis

Šis sprendimas skirtas valstybėms narėms.

Priimta Liuksemburge 2010 m. spalio 21 d.

Tarybos vardu

Pirmininkė

J. MILQUET

⁽¹⁾ OL L 191, 2010 7 23, p. 28.

PRIEDAS

VALSTYBIŲ NARIŲ UŽIMTUMO POLITIKOS GAIRĖS

7 gairė. Didinti moterų ir vyrų dalyvavimą darbo rinkoje, mažinti struktūrinio nedarbo lygį ir propaguoti kokybiškas darbo vietas

Aktyvumo skatinimas yra vienas iš pagrindinių elementų siekiant padidinti dalyvavimą darbo rinkoje. Valstybės narės turėtų įtraukti Europos Vadovų Tarybos patvirtintus darbo rinkos lankstumo ir užimtumo garantijų pusiausvyros principus į savo darbo rinkos politiką ir juos taikyti, tinkamai pasinaudodamos Europos socialinio fondo ir kitų ES fondų parama, siekdamos padidinti dalyvavimą darbo rinkoje ir kovoti su susiskaidymu, neveiklumu ir lyčių nelygybe, kartu mažindamos struktūrinį nedarbą. Priemonės, skirtos lankstumui ir apsaugai didinti, turėtų būti subalansuotos ir viena kitą stiprinančios. Todėl valstybės narės turėtų nustatyti lanksčias ir patikimas sutarčių sąlygas, aktyvią darbo rinkos politiką, taikyti veiksmingo mokymosi visą gyvenimą principą, darbuotojų judumo skatinimo politiką ir tinkamas socialinės apsaugos sistemas, kad užtikrintų, jog keičiant darbo vietą būtų nustatytos aiškios teisės bei atsakomybė ir nedirbantys žmonės galėtų aktyviai ieškotis darbo. Kartu su socialiniais partneriais deramas dėmesys taip pat turėtų būti skirtas vidaus darbo rinkos lankstumo ir užimtumo garantijų pusiausvyrai darbo vietoje.

Valstybės narės turėtų aktyviau imtis socialinio dialogo ir spręsti darbo rinkos susiskaidymo klausimą taikydamos priemones, skirtas nestabiliu užimtumo, nepakankamo užimtumo ir nelegalaus darbo problemoms spręsti. Už profesinį judumą turėtų būti atlyginama. Turėtų būti sprendžiami kokybiškų darbo vietų ir užimtumo sąlygų klausimai. Valstybės narės turėtų kovoti su dirbančių žmonių skurdu ir skatinti darbuotojų sveikatos ir saugos stiprinimą. Taip pat turėtų būti užtikrinta tinkama socialinė apsauga tiems, kurie dirba pagal terminuotas darbo sutartis, ir savarankiškai dirbantiems asmenims. Užimtumo paslaugoms tenka svarbus vaidmuo skatinant aktyvumą ir derinant darbo rinkos poreikius, todėl jos turėtų būti gerinamos jas individualizuojant bei taikant intensyvias ir prevencines darbo rinkos priemones pradiniam etape. Tokios paslaugos ir priemonės turėtų būti prieinamos visiems, įskaitant jaunimą, asmenis, kuriems gresia nedarbas, ir labiausiai nuo darbo rinkos nutolusius asmenis.

Tebėra svarbi politika, skirta tam, kad darbas būtų finansiškai patrauklus. Siekdamos didinti konkurencingumą ir dalyvavimo lygį, ypač žemos kvalifikacijos darbuotojų, ir vadovaudamosi ekonominės politikos 2 gaire, valstybės narės turėtų skatinti tinkamas pagrindines derybų dėl darbo užmokesčio sąlygas ir sąlygas darbo kaštų pokyčiams nustatyti, atsižvelgiant į kainų stabilumą ir našumo tendencijas. Valstybės narės turėtų peržiūrėti mokesčių ir išmokų sistemas, taip pat viešųjų tarnybų gebėjimus teikti reikiamą paramą siekiant didinti darbo jėgos dalyvavimą ir skatinti darbo paklausą. Jos turėtų skatinti aktyvų senėjimą, lyčių lygybę, įskaitant vienodą darbo užmokestį, ir jaunimo, neigaliųjų, legalių migrantų bei kitų pažeidžiamų visuomenės grupių integraciją į darbo rinką. Taikant darbo ir asmeninio gyvenimo pusiausvyros politiką, taip pat teikiant prieinamas socialinės rūpybos paslaugas ir diegiant darbo organizavimo būdo inovacijas, turėtų būti siekiama didinti užimtumą, visų pirma kalbant apie jaunimą, vyresnio amžiaus darbuotojus ir moteris. Valstybės narės taip pat turėtų šalinti naujokų patekimo į darbo rinką kliūtis, skatinti savarankišką darbą, verslumą ir darbo vietų kūrimą visose srityse, įskaitant tas, kurios apima ekologiškas darbo vietas ir socialinę rūpybą, taip pat skatinti socialines inovacijas.

ES pagrindinis tikslas, kuriuo remdamosi valstybės narės nustatys savo nacionalinius tikslus, atsižvelgdamos į savo atitinkamą pradinę padėtį bei nacionalines aplinkybes, – ne vėliau kaip 2020 m. pasiekti 75 % 20–64 m. amžiaus moterų ir vyrų užimtumo lygį, užtikrinant, be kita ko, didesnę jaunimo, vyresnio amžiaus darbuotojų ir žemos kvalifikacijos darbuotojų dalyvavimą bei geresnę legalių migrantų integraciją.

8 gairė. Formuoti kvalifikuotą darbo jėgą atsižvelgiant į darbo rinkos poreikius ir skatinti mokymąsi visą gyvenimą

Valstybės narės turėtų skatinti darbo našumą ir įsidarbinimo galimybes atitinkamai suteikdamos žinių ir gebėjimų pagal esamus ir būsimus darbo rinkos poreikius. Kokybiškas pradinis išsilavinimas ir patrauklus profesinis mokymas turi būti derinamas su veiksmingomis paskatomis dirbantiems ir nedirbantiems asmenims mokytis visą gyvenimą, taip užtikrinant galimybes kiekvienam suaugusiajam persikvalifikuoti ar pakelti kvalifikaciją ir panaikinti lyčių stereotipus; tai taip pat užtikrinama suteikiant „antrojo šanso“ galimybes mokytis ir įgyvendinant tikslingą migracijos bei integracijos politiką. Valstybės narės turėtų plėtoti įgytų kompetencijų pripažinimo sistemas ir turėtų šalinti profesinio ir geografinio darbuotojų judumo kliūtis, skatinti įgyti skirtingose srityse pritaikomų kompetencijų siekiant remti kūrybiškumą, novatoriškumą ir verslumą. Visų pirma, daugiausia dėmesio turėtų būti skiriama paramos žemos kvalifikacijos darbuotojams ir kvalifikacijos neturintiems darbuotojams teikimui, vyresnio amžiaus darbuotojų įsidarbinimo galimybių didinimui bei aukštos kvalifikacijos darbuotojų, įskaitant mokslininkų ir moterų mokslo, matematikos ir technologijų srityse, mokymo, gebėjimų ir patirties skatinimui.

Bendradarbiaudamos su socialiniais partneriais ir įmonėmis valstybės narės turėtų gerinti mokymosi galimybes, išsilavinimo ir karjeros planavimą. Šie pagerinimai turėtų būti derinami su sistemingu informavimu apie naujas darbo vietas ir galimybes, verslumo skatinimu ir geresniu reikiamų įgūdžių numatymu. Bendrais finansiniais Vyriausybių, asmenų ir darbdavių indėliais turėtų būti skatinamos investicijos į žmogiškųjų išteklių vystymą, gebėjimų tobulinimą ir dalyvavimą mokymosi visą gyvenimą programose. Siekdamos remti jaunimą, ypač nedirbantį ar nesimokantį, valstybės narės, bendradarbiaudamos su socialiniais partneriais, turėtų priimti programas, kuriomis būtų siekiama padėti tiems asmenims rasti pirmąjį darbą, įgyti darbo patirties arba suteikti tolesnio išsilavinimo ir mokymosi galimybes, įskaitant stažuotes, taip pat turėtų greitai reaguoti, kai jaunimas netenka darbo.

Reguliariai stebint gebėjimų tobulinimo ir reikiamų gebėjimų prognozavimo politikos rezultatus, turėtų būti lengviau nustatyti tobulintinas sritis, taip pat būtų užtikrinta, kad švietimo ir mokymo sistemos greičiau reaguotų į esamus ir atsirandančius darbo rinkos poreikius, pavyzdžiui, mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančių technologijų ir tausiai išteklius naudojanči ekonomika. Prireikus valstybės narės turėtų pasitelkti ESF ir kitus ES fondus siekiant paremti šiuos tikslus. Politika, kuria skatinama darbo jėgos paklausa, galėtų papildyti investicijas į žmogiškąjį kapitalą.

9 gairė. Gerinti visų lygių švietimo ir mokymo sistemų kokybę bei veikimą ir didinti aukštąjį ar lygiavertį išsilavinimą įgijusių asmenų skaičių

Siekdamos visiems užtikrinti kokybišką išsilavinimą ir mokymą ir gerinti švietimo rezultatus, valstybės narės turėtų veiksmingai investuoti į švietimo ir mokymo sistemas, pirmiausia, kad pagerintų ES darbo jėgos gebėjimų lygį ir kad dirbantys žmonės galėtų greitai reaguoti į besikeičiančius šiuolaikinių darbo rinkų ir visos visuomenės poreikius. Vadovaujantis mokymosi visą gyvenimą principais, veiksnių reikėtų imtis visuose sektoriuose (nuo ikimokyklinio ir mokyklinio ugdymo iki aukštojo mokslo, profesinio lavinimo ir mokymo bei suaugusiųjų mokymo), taip pat atsižvelgiant į savišvietą ir neformalųjį švietimą. Reformomis reikėtų siekti užtikrinti, kad būtų įgyjami pagrindiniai gebėjimai, kurie žinių ekonomikos sąlygomis reikalingi kiekvienam asmeniui, visų pirma, kiek tai susiję su galimybe įsidarbinti pagal prioritetus, išdėstytus 4 gairėje. Turėtų būti skatinamas besimokančiųjų ir mokytojų tarptautinis judumas. Taip pat reikėtų imtis priemonių siekiant užtikrinti, kad jaunimo ir mokytojų judumas mokymosi tikslais taptų norma. Valstybės narės turėtų gerinti švietimo ir mokymo sistemų atvirumą ir adekvatumą, visų pirma įgyvendindamos nacionalines kvalifikacijų sistemas, suteikdamos galimybę taikyti lanksčius mokymosi būdus ir plėtodamos švietimo ir (arba) mokymo sektoriaus partnerystę su darbo sektoriumi. Reikėtų didinti mokytojo profesijos patrauklumą ir skirti dėmesio mokytojų pirminiam išsilavinimui ir nuolatiniam profesiniam tobulėjimui. Aukštasis mokslas turėtų tapti atviresnis netradiciniams besimokančiesiems, o aukštojo arba lygiavertio mokslo studentų skaičius turėtų padidėti. Siekdamos sumažinti nedirbančių ir nesimokančių jaunų žmonių skaičių, valstybės narės turėtų imtis visų reikiamų priemonių, kad būtų užkirstas kelias mokyklos nebaigimui.

ES pagrindinis tikslas, kuriuo remdamosi valstybės narės nustatys savo nacionalinius tikslus atsižvelgdamos į savo atitinkamą pradinę padėtį bei nacionalines aplinkybes, – sumažinti mokyklos nebaigusį asmenų dalį iki mažiau kaip 10 % ir kartu padidinti 30–34 metų asmenų, baigusį aukštąjį arba lygiavertį mokslą, dalį ne mažiau kaip iki 40 %⁽¹⁾.

10 gairė. Socialinės aprėpties skatinimas ir kova su skurdu

Užimtumo galimybių išplėtimas yra svarbus valstybių narių integruotų strategijų, skirtų tam, kad būtų užkirstas kelias skurdui, jis būtų sumažintas ir būtų skatinamas visapusiškas dalyvavimas visuomeniniame ir ekonominiame gyvenime, elementas. Šiuo tikslu turėtų būti atitinkamai naudojamos Europos socialiniu fondu ir kitais ES fondais. Reikėtų stengtis užtikrinti lygias galimybes, įskaitant galimybę visiems naudotis aukštos kokybės prieinamomis ir tvariomis paslaugomis, visų pirma socialinėje srityje. Viešosioms paslaugoms (įskaitant internetines paslaugas, atitinkančias 4 gairės nuostatas) tenka svarbus vaidmuo šiuo atžvilgiu. Valstybės narės turėtų nustatyti veiksmingas kovos su diskriminacija priemones. Kovoti su socialine atskirtimi padės kompetencijų žmonėms suteikimas ir labiausiai nuo darbo rinkos nutolusių asmenų dalyvavimo darbo rinkoje skatinimas bei dirbančių žmonių skurdo prevencija. Tam reikėtų sustiprinti socialinės apsaugos sistemas, mokymosi visą gyvenimą ir visapusišką aktyvios aprėpties politiką, kad įvairiais žmonių gyvenimo etapais būtų kuriamos galimybės ir jie būtų apsaugoti nuo atskirties grėsmės, išskirtinį dėmesį skiriant moterims. Socialinės apsaugos sistemos, įskaitant pensijas ir galimybę naudotis sveikatos priežiūra, turėtų būti modernizuotos ir jomis turėtų būti galima iki galo pasinaudoti, siekiant užtikrinti tinkamą pajamų atžvilgiu ir paslaugas – taip užtikrinant socialinę sanglaudą ir kartu išlaikant finansinį tvarumą ir skatinant dalyvavimą visuomeniniame gyvenime bei darbo rinkoje.

⁽¹⁾ Europos Vadovų Taryba pabrėžia, kad kompetencija nustatyti ir įgyvendinti kiekybinius rodiklius švietimo srityje priklauso valstybėms narėms.

Išmokų sistemomis daugiausia dėmesio reikėtų skirti pajamų užtikrinimui keičiant darbo vietą ir skurdo mažinimui, visų pirma kalbant apie tas visuomenės grupes, kurioms labiausiai gresia socialinė atskirtis, pavyzdžiui, šeimas, kuriose yra tik vienas iš tėvų, mažumas, įskaitant romus, neįgaliuosius, vaikus ir jaunimą, vyresnio amžiaus moteris ir vyrus, legalius migrantus ir benamius. Remdamos labiausiai pažeidžiamus visuomenės narius, valstybės narės taip pat turėtų aktyviai skatinti socialinę ekonomiką ir socialines inovacijas. Visomis priemonėmis taip pat turėtų būti siekiama skatinti lyčių lygybę.

ES pagrindinis tikslas, kuriuo remdamosi valstybės narės nustatys savo nacionalinius tikslus atsižvelgdamos į atitinkamą pradinę padėtį bei nacionalines aplinkybes savo šalyse, – skatinti socialinę aprėptį, visų pirma mažinant skurdą, siekiant pašalinti skurdo ir atskirties riziką ne mažiau kaip 20 milijonų žmonių ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Ši gyventojų grupė apibrėžiama kaip asmenys, kuriems gresia skurdo ir atskirties pavojus pagal tris rodiklius (skurdo rizika; materialinis nepriteklus; namų ūkis, kuriame nei vienas narys neturi darbo), valstybėms narėms paliekant galimybę pačioms nusistatyti nacionalinius tikslus remiantis tinkamaisiais rodikliais, atsižvelgiant į nacionalines aplinkybes ir prioritetus.